

خرید لب مرز

● فیروزه درشتی

در افکار عمومی سردرگمی‌هایی درباره میزان مجاز معاف از گمرک و حق افراد برای وارد کردن کالاهایی که گمرک آنها پرداخت شده از سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا وجود دارد. از زمان آغاز به کار رسمی بازار واحد اروپا در اول ژانویه ۱۹۹۳، میزان مجاز واردات کالاهایی که گمرک آنها از قبل پرداخت شده - به فرض اینکه فقط برای مصرف شخصی باشد - از میان برداشته شده است. در گذشته افراد می‌توانستند میزان محدودی از کالاهایی را که گمرک آنها پرداخته شده، برای مصرف شخصی خود وارد کنند. این میزان مجاز جدای از میزان محدودی از کالاهای بدون گمرک بود که یک نفر می‌توانست وارد کند. حالا وقتی مسافران هر کالایی را در کشورهای عضو اتحادیه اروپا می‌خرند، همه مالیات و گمرک آن را در کشوری که آن کالاها را از آنجا خریده‌اند، پرداخت می‌کنند. به شرط اینکه کالاها استفاده تجاری و بازرگانی نداشته باشند، لازم نیست مسافران مالیات بیشتری بپردازند یا لب مرز تشریفات گمرکی انجام دهند. لغو میزان مجاز واردات بار توسط مسافر می‌تواند از طرف اتحادیه اروپا مطرح شود. دولت انگلستان از این اقدام حمایت کرد، اما قید و شرط‌هایی درباره برداشتن محدودیت‌ها از نوشیدنی‌های الکلی و تنباکو داشت. وزیران اقتصاد و دارایی اروپا نوامبر ۱۹۹۱ به توافق رسیدند و آن را در دستور کار کمیسیون اروپا قرار دادند. هر کدام از اعضای اتحادیه میزان معینی از خرید تنباکو و نوشیدنی‌ها را مشخص کردند که به مأموران گمرک کمک می‌کرد با توجه به آن شاخص‌ها بین استفاده صرفا شخصی و تجاری تمایز قائل شوند. این شاخص‌ها فقط قراردادی بودند. زیرا این میزان کالا با توجه به قوانین گمرکی انگلستان قابل پرداخت خواهند بود، تنها به این شرط که برای شخص دیگری خریداری شده باشند. اگر شخصی بیش از میزان معین شده از یک کالا خریده باشد، باید اثبات کند که برای مصرف شخصی خودش آنها را خریده است. اداره مالیات و گمرک بریتانیا مصمم شده بود جلوی واردات غیر قانونی را بگیرد، کالاها را توقیف کند و متخلفان را تحت پیگرد قانونی قرار دهد. این شاخص‌ها بدون تغییر باقی ماند. اخیرا دولت ابراز داشته که قوانین در ارتباط با حداقل میزان مشخص شده برای واردات کالا توسط افراد در کنار گزینه‌های دیگر برای جلوگیری از قاچاق و سوءاستفاده در نظر گرفته شده است. هر گونه تغییری در این قوانین نیازمند توافق تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپاست.

بسیاری از مسافران مطمئن نبودند آیا به آنها اجازه داده می‌شود از یک کالا برای مصرف خود، مثلا به اندازه مصرف در یک جشن عروسی، خریداری کنند یا حتما باید تمام اجناس خریداری شده را خودشان شخصا مصرف کنند تا مجبور نشوند مالیات و عوارض گمرکی بیشتری بپردازند. در بحث بر سر اینکه میزان مجاز واردات یک کالا برای هر نفر برای مصرف شخصی چه قدر است، مسئولان گفتند، قانون به جای اینکه برای خریدهای غیر تجاری مشکلی ایجاد کند، بر این نکته تصریح دارد که آیا خریده‌ها برای اهداف تجاری انجام شده است، یا نه. در پاسخ به انتقادهایی که مسئله را بغرنج نشان می‌دهند و معتقدند اصطلاح مصرف شخصی و استفاده شخصی مبهم است، مسئولان می‌گویند کاملا مشخص است، مثلا اگر کسی مقداری نوشیدنی برای هدیه دادن به دیگران با خود آورده باشد، مشمول حقوق گمرکی نمی‌شود اما اگر برای خرید و فروش باشد و پولی رد و بدل شود، مشمول حقوق گمرکی و مالیات خواهد بود.

تحرکاتی برای یکسان‌سازی نرخ مالیات غیرمستقیم در سراسر اتحادیه اروپا انجام شده است. توافق حاضر بر سر نرخ عوارض گمرکی ۲۴ ژوئن ۱۹۹۱ انجام شده است. حداقل نرخ عوارض گمرکی برای روغن‌های معدنی، نوشیدنی‌های الکلی و تنباکو از اول ژانویه ۱۹۹۳ معین شد. اعضای اتحادیه اروپا آزادند نرخ مناسب با شرایط خود را تعیین کنند، به شرط اینکه پایین‌تر از حداقل نرخ تعیین شده توسط اتحادیه نباشد. پارلمان اروپا تصویب کرده است که این نرخ‌ها در هر صورت باید هر دو سال یک بار مورد تجدید نظر واقع شوند. از آن زمان تا کنون تغییر قابل توجهی صورت نگرفته است. انگلستان بر سر افزایش حداقل نرخ‌ها مصر است، اما بر این امر واقف است که ممکن است انجام این تغییر مدت‌ها طول بکشد.

موافقان ادامه کار فروشگاه‌های معاف از مالیات استدلال می‌کنند که آهنگ آرام هماهنگ‌سازی مالیات و گمرک به این معناست که اتحادیه اروپا به عنوان یک بازار واحد مناسب عمل نکرده است و نباید به فروشگاه‌های معاف از گمرک در این زمینه به عنوان یک امر غیرمعارف و مانع نگاه شود. بدون وارد شدن به این استدلال‌ات علیه یا له فروشگاه‌های معاف از گمرک، جالب توجه است بگوییم آن گونه که تجربه ایالات متحده نشان می‌دهد، یکسان‌سازی کامل نرخ مالیات شرط لازم و ضروری برای ایجاد یک بازار مشترک واحد نیست.

توافق بر سر یکسان‌سازی مالیات غیرمستقیم به دلیل نوسانات قابل توجه در نرخ مالیات در سراسر کشورهای عضو اتحادیه اروپا به تصویب رسید. به عنوان مثال نرخ گمرک برای نوشیدنی‌های الکلی و تنباکو در انگلستان به میزان قابل توجهی بالاتر از سایر کشورهای عضو (از جمله فرانسه، هلند و اسپانیا) است. برآیند نوسانات در قیمت‌ها می‌تواند بسیار چشمگیر باشد و باعث افزایش قیمت‌ها شود. واضح است که تفاوت در نرخ عوارض گمرکی انگیزه زیادی برای خریداران و قاچاقچیان ایجاد می‌کند که مثلا نوشیدنی‌های الکلی یا تنباکو را خارج از کشور بخرند و در مراجعت آنها را به طور غیرقانونی بفروشند. ارزیابی‌های اخیر از قیمت قانونی و غیرقانونی خرید مرزی نشان می‌دهد که ارزش مجموع حجم کالاهای قاچاق در سال ۱۹۹۸ میلادی ۱,۲۲۰ میلیون پوند بوده، در حالی که ارزش

خریدهای مرزی در همان سال ۳۰۵ میلیون پوند بوده است. اگر چه این اعداد و ارقام مهم هستند، باید آنها را در تناسب نگاه کرد. در سال ۱۹۹۷ کل مالیات دریافت شده از عوارض گمرکی تنباکو و نوشیدنی‌های الکلی بیش از ۱۴ هزار میلیون پوند بود. برای مثال تخمین زده می‌شود نوشیدنی‌های قاچاق ۴٪ بازار انگلستان را تشکیل می‌دهند و واردات قانونی شخصی ۱،۵٪ است. در نتیجه اگر چه ممکن است پایان دادن به کار فروشگاه‌های معاف از مالیات در اتحادیه اروپا قاچاقچیان را ترغیب کند، اما خود این امر به‌تنهایی نمی‌تواند دلیل کافی برای ادامه کار این فروشگاه‌ها باشد. البته این امر از اهمیت مسئله نمی‌کاهد.

استدلالاتی علیه یا له لغو فروشگاه‌های معاف از مالیات

از زمانی که تصمیم‌گیری برای پایان دادن به کار فروشگاه‌های معاف از مالیات در سال ۱۹۹۱ انجام شد، موضع کمیسیون اروپا به طور قابل‌ملاحظه‌ای ثابت و بدون تغییر باقی ماند. کریستینا اسکریوینر (Christiane Scrivener)، کمیسیونر وقت اتحادیه اروپا در بازار واحد، در مصاحبه‌ای در اکتبر ۱۹۹۴ گفت، تردیدی در تمدید این وضعیت تا سال ۱۹۹۹ وجود ندارد. با توجه به اینکه فروش در فروشگاه‌های معاف از مالیات در سفرهای داخلی لغو شده، بازار داخلی از سال ۱۹۸۶ در قانون واحد اروپایی پیش‌بینی شده است. ماریو مونت (Mario Monti)، قائم‌مقام خانم اسکریوینر، در کنفرانسی که درباره کسب‌وکار معاف از مالیات در سپتامبر ۱۹۹۷ برگزار شد، گفت، بندرت در تاریخ اتحادیه اروپا این همه پول و وقت از طرف ائتلاف گسترده‌ای از ذی‌نفعان صرف شده است تا سعی شود یک تصمیم اتخاذ شده از سوی مجلس اروپا تغییر یابد، یا لغو شود... اما در این مورد باید بگویم این تصمیم به هیچ عنوان تغییر نخواهد کرد. از دیدگاه شاغلان این بخش، تصمیم کمیسیون تصمیم درستی نیست، ترویج فروشگاه‌های معاف از مالیات برای مسافران دریایی و هوایی و تأثیر احتمالی این تصمیم بر مشاغلی که این کالاها را عرضه می‌کنند بسیار زیاد است و کسانی که در راه‌های هوایی و دریایی کار می‌کنند، ممکن است به دنبال این تصمیم از کار بیکار شوند.

این افراد برای حمایت از شغل‌شان ممکن است پیش‌بینی‌های وخیمی از تأثیر اقتصادی این امر ارائه دهند.

البته کسانی که به اندازه کافی خوش‌شانس بوده‌اند که مسافرت کنند و از فروشگاه‌های معاف از مالیات خرید کنند، در حقیقت دارند از کسانی که مسافرت نمی‌کنند، سوبسید دریافت می‌کنند. کمیسیون استدلال می‌کند که این شکل از سوبسید را نباید فقط به نفع مسافران دانست، بلکه این یک منفعت دوجانبه است که نصیب بخش سفر و خرده‌فروشی می‌شود.

طنز مطلب این است که مالیات‌دهنده برای مسافرت هوایی و دریایی سوبسید می‌دهد، قطع نظر از اینکه از این اشکال حمل‌ونقل استفاده کرده باشد. حتی افرادی که یک یا دو بار در سال (مثلاً برای تعطیلات) از طریق دریا یا هوا مسافرت می‌کنند نیز به کسانی که مرتباً سفر می‌کنند (بازرگانان و تجار) سوبسید می‌دهند. به عبارت دیگر ارائه سوبسید به مسافرت هوایی و دریایی از طریق فروش‌های معاف از مالیات از دیدگاه مالیات‌بندی، مالیات بر درآمد کاهنده و نزولی است، زیرا منافع نامتناسبی را برای کسانی که مرتباً از طریق هوا و دریا مسافرت می‌کنند و معمولاً غنی‌تر از متوسط مالیات‌دهندگان هستند، فراهم می‌کند.

به هر حال، آیا دادن میزان مقدور این سوبسید باعث بسته شدن خطوط هوایی و دریایی خاصی نمی‌شود؟ کاملاً ممکن است، هر چند همان طور که انستیتوی مطالعات مالی استدلال کرده است، خود این امر دلیل قانع‌کننده‌ای برای حفظ فروشگاه‌های معاف از مالیات نیست.

ممکن است دلایل خوبی برای سوبسید دادن به خدمات دریایی و هوایی وجود داشته باشد، اما مطمئناً فروشگاه معاف از مالیات راه مناسبی برای این امر نیست. راه دریافت این سوبسید بصراحت باید از سوی گردانندگان و عاملان سرویس‌های هوایی و دریایی بر حسب هزینه‌ها و منافع اجتماعی جایی که این خدمات را ارائه می‌دهند، باشد. این راه مؤثرتر و شفاف‌تر از پرداخت سوبسید فراگیر برای همه سرویس‌های هوایی و دریایی است، قطع نظر از سطح نیازها و یا هم‌ترازی اجتماعی. یک سوبسید فراگیر که شامل همه شود، به گردانندگان خدمات دریایی

صرف سوبسید دادن به هزینه‌های فرودگاهی و خدمات دریایی می‌شده است. این سوبسید دوجانبه روش ناکارا و غیرمنصفانه‌ای برای تعیین هزینه‌های عبور و حمل‌ونقل مسافر و راه کم‌بازده‌ای برای سیاست کارآمد آسمان باز پان اروپایی است که باید در آن قیمت‌های حمل‌ونقل مسافر و هزینه‌های عبور در یک محیط رقابتی پایین نگه داشته شود. می‌توانیم دلایل منطقی ممانعت از ادامه کار فرودگاه‌های معاف از مالیات را در اروپا به‌عینه ببینیم، در عین حال علاقه‌مندیم رقابت بزرگ‌تر کمیسیون را در میان خطوط هوایی و گردانندگان آن برای تضمین اینکه آنها نیز از منافع بازار واحد بهره خواهند برد، شاهد باشیم. به علاوه، ممکن است کسی بپرسد آیا دولت باید به فرودگاه‌های معاف از مالیات اجازه دهد به کار خود ادامه دهند، با توجه به اینکه این فرودگاه‌ها فعالانه مسافران را تشویق می‌کنند نوشیدنی الکلی و تنباکو بخرند؛ محصولاتی که بر سلامت عمومی تأثیر بدی دارد و همگان بر این امر واقفند. به‌عنوان نمونه اکونومیست اشاره می‌کند که نیمی از کل فروش فرودگاه‌های معاف از مالیات را الکل و تنباکو تشکیل می‌دهند که موارد مناسبی برای سوبسید دادن به مصرف‌کننده نیستند.

از یک منظر، مسائلی درباره سود برای فروشندگان و خرید ارزان برای خریداران در کنار این نکته مطرح می‌شود: می‌توان استدلال کرد که چیزی به نام فرودگاه معاف از مالیات در بازار واحد جایی ندارد. مونتی، کمیسیونر پارلمان اروپا، در مصاحبه‌ای در آگوست ۱۹۹۶ استدلال کرد که فرودگاه معاف از مالیات کاملاً با هدف ایجاد یک بازار واحد در تناقض است... هیچ کشوری در اتحادیه اروپا سیستم فرودگاه معاف از مالیات داخلی برای مسافرانی که بین این کشورها مسافرت می‌کنند، نخواهد داشت. همان‌طور که یک تحلیلگر مسائل اقتصادی گفته است، اگر اتحادیه اروپا اکنون به عنوان یک بازار واحد در نظر گرفته می‌شود، ایده صادر کردن از یک کشور به کشور دیگر از مد افتاده و منسوخ به نظر می‌رسد. دیگر دلیلی برای در دسترس بودن فرودگاه معاف از مالیات برای کسی که از فرودگاه استنستد لندن به دوبلین پرواز می‌کند، وجود ندارد، همان‌طور که برای کسی که از ایستگاه قطار بیرمنگهام به لیدز می‌رود، این امکان وجود ندارد.

آخرین استدلالی که علیه ممانعت از ادامه کار فرودگاه معاف از مالیات ارائه شده این است که این امر می‌تواند وصول مالیات از کالاهای قابل مالیات‌گیری را برای دولت دشوار کند. یک مطالعه و بررسی که توسط بنیاد تحقیقات سفر اروپایی، به عنوان بخشی از کمپین حفظ فرودگاه معاف از مالیات انجام شده، استدلال می‌کند این درست نیست که مسافران می‌توانند انواع سیگار و نوشیدنی‌های الکلی را با قیمتی بسیار ارزان در فرودگاه‌ها یا بنادر بخرند، آنها می‌توانند این کالاها را بسیار ارزان‌تر در فرانسه تهیه کنند، به جای اینکه قیمت کامل آن را در

و هوایی ناکارآمد این امکان را می‌دهد که به ارائه خدمات خود حتی در جایی که هم‌ترازی اجتماعی مهمی ندارد، ادامه دهند. برخی مصرف‌کنندگان از لغو فرودگاه معاف از مالیات دچار خسارت می‌شوند. اما مصرف‌کنندگانی که معمولاً نفع می‌برند، کسانی هستند که دائم از طریق هوا و دریا مسافرت می‌کنند، بویژه کسانی مانند تجار که مدام مسافرت می‌کنند. سوبسید موجود در فرودگاه معاف از مالیات کاهنده است، از این حیث که سود اصلی به افراد ثروتمند می‌رسد، در حالی که همه مالیات‌دهندگان باید این مخارج را پرداخت کنند.

فرودگاه معاف از مالیات قیمت کالاهای فروخته شده از سوی گردانندگان خدمات هوایی و دریایی را در مقایسه با قیمت کالاهای فروخته شده توسط خرده‌فروشان محلی می‌شکند. به عنوان مثال، ادامه فروش معاف از مالیات تنباکو با سیاست رایج انگلستان برای کاهش استعمال دخانیات از طریق افزایش قیمت و مالیات آن مغایر است و برای خرید بیشتر آن از این فرودگاه‌ها ایجاد انگیزه می‌کند. وجود فرودگاه‌های معاف از مالیات قیمت اشکال مختلف سفر را تغییر می‌دهد، زیرا این معافیت از مالیات تنها در سفرهای دریایی و هوایی وجود دارد، نه سفرهای زمینی و ریلی. ممکن است دلایل مختلف زیادی برای تشویق مصرف‌کنندگان و تجار برای مسافرت از این طریق وجود داشته باشد، اما راه‌های مستقیم دیگری برای رسیدن به این منظور وجود دارد. به علاوه تنها خرید از فرودگاه‌های معاف از مالیات تضمین نمی‌کند که مسافران یک خرید ارزان انجام داده‌اند. یک بررسی که در سال ۱۹۹۷ توسط مجله تایمز انجام شد، نشان داد که فروشندگان فرودگاه‌های معاف از مالیات می‌توانند به میزان قابل توجهی قیمت اجناس خود را بالا ببرند، در صورتی که این امر در فرودگاه‌های بزرگ خیابان‌های اصلی شهر امکان‌پذیر نیست. همچنین بررسی ساندی تایمز در سال ۱۹۹۸ نشان داد برخی کالاهای گزیده که در فرودگاه‌های معاف از مالیات به فروش می‌رسند، واقعا به قیمت‌های بالاتر از فرودگاه‌های سطح شهر فروخته می‌شوند.

یک گزارش در «هالیدی ویچ» در سپتامبر ۱۹۹۷ قیمت‌های فرودگاه‌های معاف از مالیات لب مرز را با سوپرمارکت‌های بزرگ فرانسوی مقایسه کرد: در حالی که سیگار و عطر در این فرودگاه‌ها ارزان‌تر بودند، مشروبات الکلی به همان قیمت و شراب و آبجو در فرانسه ارزان‌تر بودند. نویسنده گزارش نتیجه گرفت: کمپین قوی‌ای برای تغییر تصمیم کمیسیون ایجاد شده است. کنفدراسیون فرودگاه‌های معاف از مالیات که نمایندگی این حرفه را عهده‌دار است، ادعا می‌کند توقف کار این فرودگاه‌ها باعث بیکار شدن افرادی که در این حرفه مشغولند، افزایش هزینه‌های عبور و کاهش سود و بازده می‌شود. بویژه گردانندگان خدمات حمل‌ونقل هوایی و دریایی بسیار ضرر می‌کنند، زیرا آنها شغل و حرفه دیگری ندارند که به آن مشغول شوند. منافع حاصل از فرودگاه‌های معاف از مالیات

کشور خود بپردازند. نویسندگان این تحقیق که گروه مشورتی انجمن تحقیقات اقتصاد ملی هستند، نتیجه‌گیری می‌کنند که در نتیجه این امر خزانه‌داری کل با کاهش چشمگیری در وصول مالیات مواجه خواهد شد.

هیچ ارزیابی رسمی‌ای از نتایج مالیاتی پایان دادن به کار فروشگاه‌های معاف از مالیات ارائه نشده است، اما یک پاسخ مکتوب در این باره که اکتبر ۱۹۹۷ منتشر شد، بیان می‌دارد که اداره حقوق و عوارض گمرکی عهده‌دار بررسی و ارزیابی نتایج مالیاتی حاصل از پایان دادن به کار فروشگاه‌های معاف از مالیات و عوارض خارج از اتحادیه اروپا که برای سال ۱۹۹۹ برنامه‌ریزی شده، شده است. تحلیل اولیه آنها نشان می‌دهد که این ممنوعیت ممکن است بیش از ۱۰۰ میلیون پوند در سال برای خزانه‌داری انگلستان درآمد مالیاتی ایجاد کند. بنابراین دولت اظهار داشته است که حتی دادن یک ارزیابی موقت نیز غیرممکن و نشدنی است: ارزیابی‌ها به کل فرضیات درباره ماهیت روش جایگزین و استراتژی‌های بازاریابی گردانندگان فروشگاه‌های معاف از مالیات بعد از توقف کار این فروشگاه‌ها بستگی دارد. قطعیت کافی درباره این نکات وجود ندارد که بتوان پیش‌بینی معناداری از این امر در این مرحله ارائه کرد.

یک سرمقاله‌نویس فایننشال تایمز با این ایده که پایان دادن به کار فروشگاه‌های معاف از مالیات منجر به از دست دادن درآمد مالیاتی می‌شود، مخالف است و استدلال می‌کند تعلق گرفتن مالیات به خرید مرزی دلیل کافی برای ادامه کار این فروشگاه‌ها نیست. لابی انگلستان برای حفظ فروشگاه‌های معاف از مالیات یک ایده عجیب و قریب را مطرح می‌کند که پایان دادن به امتیاز انحصاری فروش الکل و تنباکو برای مسافران در اتحادیه اروپا به قیمت خالی شدن خزانه مالی تمام می‌شود. ممکن است این طور باشد. اگر اطلاعات و فرضیات درست در اختیار اقتصاددانان قرار گیرد، می‌توانند هر چیزی را اثبات کنند. ممکن است این امر تا حدی به مالیات الکل در انگلستان لطمه وارد کند اما برای اتحادیه اروپا به عنوان یک کل پایان دادن به انحصار فروشگاه‌های معاف از مالیات، وصول مالیات را افزایش خواهد داد و این نقدینگی را می‌توان برای ایجاد شغل در بخش‌های دیگر به کار برد. اگر انگلستان دچار زیان می‌شود، به دلیل این است که مالیات و عوارض گمرکی بیشتری از همسایگان خود دریافت می‌کند.

این یک مسئله دیگر است که باید در زمینه اتحادیه اروپا به عنوان یک کل به آن نگرست. وقتی دوران فروشگاه‌های معاف از مالیات به پایان برسد، خریداران انگیزه بیشتری خواهند داشت که از جایی خرید کنند که مالیات‌ها پایین‌ترین یکسان‌سازی بیشتر ممکن است مطلوب باشد. با وجود اینکه رقابت مالیاتی محدود خسارت کمتری خواهد داشت، ممکن است ناپهنجاری‌هایی هم ایجاد کند. برای مثال در گذرگاه‌های مرزی قوانین شفاف‌تری درباره اینکه مالیات کدام کشور باید پرداخت شود، نیاز است. به هر حال، اینها استدلالات ضعیفی برای حفظ فروشگاه‌های معاف از مالیات است که سودهای بزرگ انحصاری ایجاد می‌کنند، اقتصاد سفر را تغییر می‌دهند و علیه خرده‌فروشان که کل مالیات را پرداخت می‌کنند، تبعیض قائل می‌شوند. ممکن است برخی شغل‌ها از دست بروند، اما مطمئناً نه به اندازه‌ای که لابی‌ها ادعا می‌کنند.

اثرات ناشی از ممانعت از ادامه کار فروشگاه‌های معاف از مالیات

الف. اندازه بازار معاف از مالیات اروپایی

لابی این صنعت، کنفدراسیون فروشگاه‌های معاف از مالیات (Duty-Free Confederation) تخمین زده است که کل فروش فروشگاه‌های معاف از مالیات در اتحادیه اروپا حدود ۴ هزار میلیارد پوند ارزش دارد که تقریباً ۱ هزار میلیارد پوند آن در انگلستان است. در مجموع DFC ادعا می‌کند، فروش‌های معاف از مالیات انگلستان برای مسافران در کشورهای اتحادیه اروپا حدود ۷۰۰ میلیون پوند است. با وجود این، منصفانه است که بگوییم آمارها در بخش فروشگاه‌های معاف از مالیات در این زمینه بسیار ناچیز و اندک است.

در حقیقت دولت، چه قبل و چه بعد از ایجاد بازار واحد اروپایی، ارزیابی‌های رسمی‌ای برای ارزش فروش در فروشگاه‌های معاف از مالیات در انگلستان ارائه نکرده است. دولت محافظه‌کار به سهم خود گزارشی درباره ارزیابی اندازه بازار با تأثیر ممانعت از ادامه کار فروشگاه‌های معاف از مالیات بر شاغلان این بخش ارائه نکرده است. جولای ۱۹۹۶ اداره هواپیمایی کشوری (CAA). Civil Aviation Authority) یک سند رسمی از فرم درخواست خود برای هزینه‌های فرودگاهی را منتشر کرد. در این سند ذکر شده بود ارزیابی شده که (BAA) British Airport Authority) خدمات فرودگاهی انگلستان ۵ میلیون پوند از بابت ممنوعیت فروش معاف از مالیات در اتحادیه اروپا متضرر خواهد شد، اما در ادامه این گزارش آمده بود این یک محاسبه دقیق نیست. سخنگوی BAA گفت، BAA در مقابل یک ضرر ۸۰ میلیون پوندی قرار دارد. این تقریباً نصف درآمد کل BAA از فروش معاف

از گمرک است. نیمی از فروش ما در فروشگاه‌های معاف از مالیات به مشتریان اتحادیه اروپاست. کارشناسان مختلف می‌گویند باید با همه ارزیابی‌ها و تخمین‌ها با احتیاط و هوشیاری برخورد کرد.

ب. تأثیر روی صنعت

مطالعاتی از سوی کسانی که با ممانعت از ادامه کار فروشگاه‌های معاف از مالیات مخالفند، درباره تأثیر بلندمدت این طرح انجام شده است. برای مثال مطالعه‌ای که از طرف صنعت فروش در بنادر در سال ۱۹۹۷ انجام شد، نشان می‌دهد، ممکن است تا ۳۳۰۰۰ شغل از بین برود. در کنفرانسی که در سپتامبر ۱۹۹۷ در این باره برگزار شد، یکی از مخالفان این طرح گفت ۱۴۰,۰۰۰ شغل از این تصمیم متأثر خواهند شد. به جای اینکه به آمارهای غیررسمی توجه کنیم، بهتر است بدانیم با وجود اینکه ممکن است با مالیات بستن بر کالاهای ارائه شده در فرودگاه‌ها و بنادر سود فروش آنها اندکی پایین بیاید، فروشندگان این صنعت فرصت انحصاری برای جلب توجه مسافرانی را که در فرودگاه‌ها یا بنادر منتظر هستند، دارند. این افراد هنوز هم ممکن است به عنوان کسانی که برای گذران تعطیلات یا مسافرت‌های کاری به جایی سفر می‌کنند، برای تهیه سوغات سفر از آخرین لحظات خود در فرودگاه استفاده کنند. همان طور که مؤسسه مطالعات مالی اظهار داشته در پی منسوخ شدن فروشگاه‌های معاف از مالیات، مسافران هوایی و دریایی هنوز هم بازار خوبی برای فروش کالاهای شامل مالیات و عوارض هستند، همان طور که در امریکا مراکز خرید بزرگی در فرودگاه‌ها هستند که کالاهایی که در آنها به فروش می‌رسند، شامل عوارض و مالیات می‌شوند.

تنها یک مطالعه و بررسی رسمی روی تأثیرات اقتصادی ممنوعیت فروش بدون مالیات وجود دارد که توسط دپارتمان حمل‌ونقل انجام شده و در سال ۱۹۹۸ منتشر شده است. در این بررسی تخمین زده شده است که در پی این ممنوعیت ۲۷۰۰ شغل از بین می‌رود که از این تعداد تنها یک سوم آن در انگلستان خواهد بود و این امر بسیار به ماهیت نظام جایگزین و بحث‌های مربوط به آن بستگی دارد. بدیهی است این امر بسیار اهمیت دارد که چنین بحث‌هایی تنها به این دلیل مطرح می‌شود که از تأثیر هرج‌ومرج و آشفتگی‌ای که ممکن است پدید آید، بکاهد. این بحث‌ها به این دلیل مطرح می‌شوند که سیستم جایگزینی برای مشکلات پیش آمده در نظر گرفته شود. البته از نظر حکومت هیچ مشکلی پیش نخواهد آمد.

استدلالات موجود له یا علیه ممنوعیت فروش بدون مالیات و عوارض را به صورت زیر می‌توان خلاصه کرد:

استدلالات اقتصادی‌ای که می‌توانند کیفیت و ارزیابی ارائه دهند، خیلی واضح و صریح نیستند. فروشگاه معاف از مالیات تأثیر چندانی در بالا بردن تقاضا برای خرید ندارد، بنابراین تأثیر عملی آن در تخصیص نادرست منابع یا اختصاص دادن آن به صورت مساوی به منظور ایجاد فرصت برای افراد بیشتری که برای تعطیلات به مسافرت خارج از کشور بروند، نسبتاً کم است. اما احتمال دارد تأثیر مهمی روی نیاز برای ایجاد و ساخت یک فرودگاه جدید در اروپای جنوب‌شرقی، با همه نتایج زیست‌محیطی‌اش، داشته باشد. مزایا و منافع مسافرت خارجی به هزینه مالیات‌دهنده در مقایسه با کل حجم مالیاتی که از محل فروش سیگار و نوشیدنی‌های الکلی دریافت می‌شود، بسیار اندک است. این ممنوعیت معافیت مالیاتی راه‌های مسافرت و مسیرهای آن را برای همه افراد به طور یکسان ممکن می‌سازد، با وجود این تأثیر عملی آن محدود خواهد بود.

تأثیر این تصمیم روی صنعت هواپیمایی قابل کنترل خواهد بود. با وجود ظرفیت بالا و رقابت شدید در برخی خدمات دریایی، انتظار می‌رود این ممنوعیت باعث کاهش ارائه برخی خدمات و بسته شدن بعضی راه‌های ارتباطی شود. برعکس، این ممنوعیت درآمد شرکت‌های مسافربری ریلی را افزایش خواهد داد.

پیش‌بینی تأثیر نهایی و قطعی این ممنوعیت مالیاتی بسیار دشوار خواهد بود. این بیشتر به این امر بستگی دارد که گردانندگان صنعت مسافربری هوایی و دریایی چه جایگزینی برای این سود از دست رفته دارند. همچنین بستگی به این دارد که مسافران پولی را که در فروشگاه‌های معاف از مالیات خرج می‌کردند، در کجا هزینه کنند. البته پایین بودن نرخ مالیات مثلاً نوشیدنی‌های الکلی در فرانسه نسبت به انگلستان موجب می‌شود مصرف‌کنندگان این کالا در انگلستان به جای خرید از فروشگاه‌های معاف از مالیات به تهیه این کالا در بازار فرانسه رو آورند. ممنوعیت مالیاتی فروشگاه‌ها بر تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا تأثیر خواهد داشت. اما همه اینها موجب نمی‌شود که این ممنوعیت مالیاتی برداشته نشود. اگر این نتایج و تأثیرات فراگیر در کل اتحادیه اروپا نامطلوب باشد، کمیسیون اتحادیه اروپا آمادگی دارد به کسانی که در اثر اجرای این طرح زیان دیده‌اند، خسارت پرداخت کند. ■